DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
av den 5 maj 1983*

I mål 139/82

har Corte di cassazione i Italien till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Paola Piscitello

och

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS).

Begäran avser tolkningen av rådets förordning nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva del 05, volym 01).

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden U. Everling och domarna Mackenzie Stuart och Y. Galmot,

generaladvokat: G. F. Mancini,
justitiesekreterare: P. Heim,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 14 januari 1982, som inkom till domstolen den 30 april 1982, har Corte di cassazione, i enlighet med artikel 177 i EEG-

* Rättegångsspråk: italienska.

fördraget, ställt en fråga om tolkningen av artikel 10 i rådets förordning nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva del 05, volym 01).

2 Frågan har ställts inom ramen för en tvist mellan Paola Piscitello och Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS).

3 Paola Piscitello, italiensk medborgare, har sedan den 1 januari 1973 uppburit det sociala bidrag som föreskrivs i artikel 26 i lag nr 153 av den 30 april 1969. Med stöd av denna bestämmelse utbetalas ett socialt bidrag till medborgare som fyllt 65 år, som bor i Italien och vars årsinkomst – vilken då de är gifta sammanläggs med makens årsinkomst – är lägre än det belopp som lagen fastställer.

4 Den italienska lagen nr 153 av den 30 april 1969 ger berörda personer, som uppfyller de villkor den föreskriver, rättigheter vars beviljande inte är knutet till någon skönsmässig bedömning av deras personliga situation och behov. Det sociala bidraget beviljas automatiskt till varje italiensk medborgare som har fyllt 65 år och som inte uppbär någon annan social trygghetsförmån eller socialt bistånd och som, mot bakgrund av sina skattemässiga förhållanden, inte har tillräckliga inkomster för att säkerställa sina nödvändiga behov. Om den berörda personen i övrigt har andra inkomster sänks det sociala bidragsbeloppet.

5 INPS beslutade den 26 juni 1976 att, med retroaktiv verkan från den 1 april 1975, dra in det sociala bidraget för Paola Piscitello med motiveringen att hon sedan det sistnämnda datumet hade varit bosatt i Belgien, hos en familjemedlem, och inte längre uppfyllde samtliga villkor som ställs i artikel 26 i den nämnda lagen.

6 Paola Piscitello överklagade detta beslut till Pretura di Enna, vars beslut hon därefter överklagade till Tribunale di Enna och slutligen till Corte di cassazione som har ställt följande fråga:

"Innebär det 'bortseende från krav på bosättning' som föreskrivs i artikel 10 i den gemenskapsrättsliga förordningen nr 1408/71 av den 14 juni 1971 att artikel 26 i lag nr 153 av den 30 april 1969 kan antas vara upphävd, eftersom lagen föreskriver att det för beviljande och erhållande av det sociala bidraget krävs att den italienska medborgaren är bosatt på det italienska

territoriet och, följaktligen, kan en sådan pension innehållas eller dras in på grund av att förmånstagaren flyttar till en annan medlemsstats territorium, och detta mot bakgrund av att det sociala bidraget dels utgör en form av bistånd (se dom nr 157 av den 15 december 1980 av Corte costituzionale), dels även ingår i begreppet förmåner vid ålderdom som räknas upp i artikel 4.1 i den gemenskapsrättsliga förordningen nr 1408/71, som föreskriver att den förordningen 'gäller all lagstiftning om följande grenar av social trygghet: ... förmåner vid ålderdom'?"

7 Det framgår av ordalydelsen i den fråga som Corte di cassazione har ställt att den syftar till att utröna, å ena sidan, om en förmån som det italienska sociala bidraget omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71 och, å andra sidan, om denna förmån omfattas av det "bortseende från krav på bosättning" som föreskrivs i artikel 10.1 i den förordningen.

Angående den första punkten

8 I enlighet med artiklarna 4.1 c och 4.2 i förordning nr 1408/71 gäller den förordningen all lagstiftning om social trygghet som rör förmåner vid ålderdom, oavsett om de bygger på avgiftsplikt eller inte. Det framgår av artikel 1 t i samma förordning att begreppet "förmåner" avser alla förmåner som utbetalas med stöd av lagstiftningen i medlemsstaterna "inbegripet alla däri ingående delar som bekostas av allmänna medel". Artikel 4.4 i förordning nr 1408/71 föreskriver att den förordningen inte gäller "social eller medicinsk hjälp".

9 I sitt beslut om hänskjutande preciserar Corte di cassazione att det sociala bidrag som avses i lag nr 153 av den 30 april 1969 enligt italiensk rätt, i enlighet med dom nr 157 av den 15 december 1980 av Corte costituzionale, utgör en form av bistånd. Den omständigheten, vilket Corte di cassazione också påpekar, är emellertid inte i sig avgörande för att, mot bakgrund av gemenskapsrätten, undanta denna förmån från det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71.

10 Såsom domstolen har uttalat i sin dom av den 6 juli 1978 i målet 9/78 Gillard (Rec. s. 1661) grundar sig distinktionen mellan de förmåner som undantas och de förmåner som omfattas av förordning nr 1408/71 huvud-

sakligen på faktorer som är grundläggande för varje förmån, särskilt förmånens syfte och villkoren för dess beviljande.

11 Det finns anledning att påpeka att även om en lagstiftning som den italienska lagen nr 153 av den 30 april 1969, i vissa delar har likheter med socialt bistånd – särskilt i det att behovet utgör ett grundläggande kriterium för dess tillämpning och att den inte föreskriver några villkor avseende perioder för yrkesverksamhet, anslutning eller avgifter – så har den i andra delar likheter med social trygghet i det att beviljandet av förmåner inte är knutet till en individuell bedömning, som är utmärkande för bistånd, och att den ger förmånstagarna en rättsligt definierad ställning som berättigar till en förmån som motsvarar de förmåner vid ålderdom som nämns i artikel 4 i förordning nr 1408/71.

12 Det skall dessutom påpekas att med hänsyn till den vida definition som begreppet förmånstagare ges, så har en sådan lagstiftning i själva verket dubbla syften genom att den dels tillförsäkrar personer som helt står utanför systemet för social trygghet en minimiinkomst, dels tillförsäkrar de som uppbär otillräckliga sociala trygghetsförmåner en kompletterande inkomst.

13 Under dessa omständigheter måste det antas att ett socialt bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den italienska lagen nr 153 av den 30 april 1969 som, å ena sidan, ger förmånstagarna en rättsligt definierad ställning som inte är knuten till någon individuell och skönsmässig bedömning av deras personliga behov eller förhållanden och som, å andra sidan, kan tillförsäkra de som erhåller sociala trygghetsförmåner en kompletterande inkomst, i princip är hänförligt till social trygghet i den mening som avses i artikel 51 i fördraget och undantas inte från förordning nr 1408/71 med stöd av bestämmelserna i dess artikel 4.4.

Angående den andra punkten

14 Artikel 10.1 första stycket i förordning nr 1408/71 har följande lydelse:

"1. Om något annat inte föreskrivs i denna förordning får kontantförmåner vid invaliditet, ålderdom eller till efterlevande, pensioner vid olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar samt förmåner vid dödsfall vilka förvärvats enligt en eller flera medlemsstaters lagstiftning inte minskas, ändras, inne-

hållas, dras in eller konfiskeras med anledning av att mottagaren är bosatt inom en annan medlemsstat än den där institutionen med ansvar för betalningen finns."

15 Syftet med denna bestämmelse är att främja den fria rörligheten för arbetstagare och deras familjemedlemmar genom att skydda de berörda personerna mot de nackdelar som skulle kunna bli följden av att de flyttar från en medlemsstat till en annan. Denna bestämmelse syftar därför till att säkerställa att de berörda personerna bibehåller rätten till förmåner, pensioner eller bidrag som förvärvats med stöd av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, även om de är bosatta i en annan medlemsstat än den där institutionen med ansvar för betalningen finns.

16 Det framgår av de föregående övervägandena att ett bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den nämnda italienska lagen utbetalas enligt de villkor och på grundval av de objektiva kriterier som anges i lagen, till äldre medborgare i syfte att tillförsäkra dem en minimiinkomst. Ett sådant bidrag skall därför likställas med en förmån vid ålderdom i den mening som avses i artikel 4.1 c i förordning nr 1408/71. Det ingår således bland de förmåner som avses i den nämnda artikel 10.1 första stycket i förordning nr 1408/71. Eftersom det i förordning nr 1408/71 saknas särskilda bestämmelser avseende sådana bidrag skall det antas att denna förmån omfattas av det "bortseende från krav på bosättning" som föreskrivs i artikel 10.1 i den förordningen.

17 På grund av vad som framkommit ovan är svaret på den fråga som Corte di cassazione har ställt följande:

1) Ett socialt bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den italienska lagen nr 153 av den 30 april 1969 som, å ena sidan, ger förmånstagarna en rättsligt definierad ställning som inte är knuten till någon individuell och skönsmässig bedömning av deras personliga behov eller förhållanden och som, å andra sidan, kan tillförsäkra de som erhåller sociala trygghetsförmåner en kompletterande inkomst, är i princip hänförligt till social trygghet i den mening som avses i artikel 51 i fördraget och undantas inte från förordning nr 1408/71 med stöd av bestämmelserna i dess artikel 4.4.

2) Ett bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den nämnda italienska lagen utbetalas enligt de villkor och på grundval av de objektiva kriterier som anges i den lagen, till äldre medborgare i syfte att

tillförsäkra dem en minimiinkomst. Ett sådant bidrag skall således likställas med en förmån vid ålderdom i den mening som avses i artikel 4.1 c i förordning nr 1408/71. Det ingår således bland de förmåner som avses i nämnda artikel 10.1 första stycket i förordning nr 1408/71. Eftersom det i förordning nr 1408/71 saknas särskilda bestämmelser avseende sådana bidrag skall det antas att denna förmån omfattas av det "bortseende från krav på bosättning" som föreskrivs i artikel 10.1 i den förordningen.

Rättegångskostnader

18 De kostnader som har förorsakats Italiens regering, Förenade kungarikets regering och kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

– angående den fråga som genom beslut av den 14 januari 1982 förts vidare av Corte di cassazione – följande dom:

1) **Ett socialt bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den italienska lagen nr 153 av den 30 april 1969 som, å ena sidan, ger förmånstagarna en rättsligt definierad ställning som inte är knuten till någon individuell och skönsmässig bedömning av deras personliga behov eller förhållanden och som, å andra sidan, kan tillförsäkra de som erhåller sociala trygghetsförmåner en kompletterande inkomst, är i princip hänförligt till social trygghet i den mening som avses i artikel 51 i fördraget och undantas inte från förordning nr 1408/71 med stöd av bestämmelserna i dess artikel 4.4.**

2) **Ett bidrag som det som föreskrivs i artikel 26 i den nämnda italienska lagen utbetalas enligt de villkor och på grundval av de objektiva kriterier som anges i den lagen, till äldre medborgare i syfte att tillförsäkra dem**

en minimiinkomst. Ett sådant bidrag skall således likställas med en förmån vid ålderdom i den mening som avses i artikel 4.1 c i förordning nr 1408/71. Det ingår således bland de förmåner som avses i artikel 10.1 första stycket i förordning nr 1408/71. Eftersom det i förordning nr 1408/71 saknas särskilda bestämmelser avseende sådana bidrag skall det antas att denna förmån omfattas av det "bortseende från krav på bosättning" som föreskrivs i artikel 10.1 i den förordningen.

Everling Mackenzie Stuart Galmot

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 5 maj 1983.

På justitiesekreterarens uppdrag
H. A. Rühl
Avdelningsdirektör

U. Everling
Ordförande på tredje avdelningen